

(Kullervo 100 vuotta, 4. osa)

Toivo Laivo aloitti Kultsun jalkapallotarinan

Suomen Palloliitto perustettiin 1907. Palloliiton Viipurin piiri perustettiin 1924, mutta Joutsenosta siihen ei liittynyt seuroja ennen vuotta 1941.

Konnunsuon vankilan johtaja Erkki Vuori oli innostunut jalkapallosta. Hän oli mukana Joutsenon Kullervon toiminnassa. Vankila rakensi 1930-luvulla Konnunsuolle urheilukentän, jonka keskustaani tuli nurmipeite. Se oli tuolloin harvinaista, lähin nurmikenttä oli Viipurissa.

Joutsenoon tuli syksyllä 1938 opettajaksi 22-vuotias Toivo Laivo, joka Raumalla oli pelannut jalkapalloa Pallo-Iiroissa. Kesän 1939 Laivo pelasi Ensossa Ylä-Vuoksen Palloseuran joukkueessa. YVPS pelasi maan toiseksi korkeimmalla sarjatasolla kuten Pallo-Iirotkin.

Välirauhan aikana 27.2.1941 Joutsenon Kullervon vuosikokouksessa päätettiin perustaa palloilujaosto. Jaoston puheenjohtajaksi valittiin opettaja Toivo Laivo.

Keväällä 1941 Toivo Laivo keräsi Kullervon ensimmäisen edustusjoukkueen. Konnunsuolta siihen tulivat Kalle Mattinen ja Reino Rankkala. Joutsenossa olivat rajavartiostossa Heimo Norrgård (Poranto) ja Koistinen-niminen nuorimies, jotka olivat ennen sotia pelanneet seurajoukkueissa. Nuoria joutsenolaisia olivat Yrjö Hyvättinen, Seppo Seppänen, Reino Soppi, 19-vuotias Esko Hietala, 16-vuotias Erkki Hönö, Oiva Savolainen ja 16-vuotias Eino ”Kille” Martikka.

Kullervo ehti pelata piirinsarjan 2. luokassa kaksi ottelua ennen kuin juhannuksen jälkeen 1941 alkoi jatkosota, ja sarjat keskeytettiin. Kullervo voitti YVPS:n kakkosjoukkueen 3–2, mutta hävisi LUM:n kakkosjoukkueelle 2–5. Miehet lähtivät rintamalle.

Jatkosota päättyi syksyllä 1944. Kesäksi 1945 Toivo Laivo kokosi uuden jalkapallojoukkueen. Palloliiton Viipurin piiristä oli Suomen puolelle jäänyt vain pieni osa, ja Saimaan piiriksi nimensä muuttaneen keskuspaikaksi tuli Joutsenon naapurista Lappeenranta. Kesään 1945 lähtivät vain Simpeleen Urheilijat, Ylä-Vuoksen Palloseura, Lappeenrannan Urheilu-Miehet, Etelä-Saimaan Kisa, Savonlinnan Pallokerho, Lappeenrannan Pallo, Lappeen Riento, Konnunsuon Nuorisoseuran Urheilijat ja Joutsenon Kullervo.

Kullervo ilmoittautui 1945 alimpaan sarjaan eli piirin 2. luokkaan. LUM:n kakkosjoukkue voitettiin 4–2 ja 4–1 ja YVPS:n kakkosjoukkue 2–0. YVPS luopui kesän aikana sarjasta, samoin pari muutakin joukkuetta. Niin joutsenolaisista tuli piirin 2. luokan mestareita.

Miesten mestarijoukkueessa pelasivat Yrjö Hyvättinen, Heimo Poranto, Olavi Turunen, Matti Heino, Kalle Mattinen, Pentti Hakoma, Erkki Hönö, Oiva Savolainen, Toivo Laivo, Seppo Seppänen sekä 17-vuotiaat A-nuoret Pertti Vuori, Pentti Aholaakko ja Kauko Yläne. Pertti Vuori oli vankilanjohtaja Erkki Vuoren poika. Varsinaista valmentajaa ei alasarjojen joukkueilla siihen aikaan ollut. Joukkueen toimia johti Toivo Laivo huoltajan nimikkeellä, pelaamisen ohessa.

Toivo Laivo kannusti joukkuettaan Hjalmar Nortamon kirjoista tutulla Rauman murteella: ”Pojat! Ei meil mittä hättä ol. Me hävitti vaa maalil. Ku me vaa opita pallon gäsittely, saara tekniikka lissä, kehitetä pallosilmä, saara potkastes jalka sattuma pallo, pääpeli alka sujuma ja ruveta juokseman govemmin gon toiset, ni me voiteta maakuntasarja.”

Kesäksi 1946 Kullervo ilmoittautui Palloliiton alimpaan sarjaan, jonka nimi oli maakuntasarja. Kesän aikana pelattiin kuusi ottelua eli neljän joukkueen kaksinkertainen sarja: Kullervo–SaPKo 2–4, SaPKo–Kullervo 5–2, Kullervo–LUM 3–5, LUM–Kullervo 5–0, Kullervo–SiU 1–3 ja SiU–Kullervo 5–2.

Maakuntasarjan avausvoitto jäi vielä saamatta, mutta varsinaisia rökäletappioitakaan ei tullut. Kullervon joukkue oli 1940-luvulla kaksijakoinen. Osa asui Konnunsuolla, osa Kirkonkylässä. Yhteisiä harjoituksia ei pystytty välimatkan ja liikenneyhteyksien puutteen takia pitämään.

Toivo Laivo on muistellut pelaamista sotien jälkeen säännöstelyn aikana:

”Kukin seura sai Palloliitolta vain yhden jalkapallon. Meillä oli onnea, kun voimme esittää pelaavamme kahdessa eri paikassa, Konnunsuolla ja Kirkolla, niin saimme kokonaista kaksi palloa kesässä. Niillä harjoiteltiin ja niillä pelattiin ottelut. Sodan jälkeen jalkapallokengätkin tulivat Palloliitosta. Sinne ilmoitettiin kengännumero ja sieltä ne tulivat. Oli erikseen puolustajan ja hyökkääjän kengät. Puolustajilla oli kärkikovike paksua nahkaa, jotta pallo lähti kuin pyssyn suusta. Hyökkääjät pitivät kevyempiä kenkiä.”

Kesällä 1947 maakuntasarjassa oli kuusi joukkuetta, uusina imatralainen YVPS, Lauritsalan Kisa ja Savonlinnan Pallo. Kullervo oli kehittynyt. Kymmenestä ottelusta saatiin jo kaksi voittoa ja yksi tasapeli.

Sotavuosien jälkeen pula-aika haittasi pelivarusteiden hankintaa. Pallot olivat huonokuntoisia, pelikentät hiekkapintaisia. Junia kulki harvoin, eikä autokuljetuksista vielä osattu uneksiakaan. Esimerkiksi vierasotteluissa Simpeleellä ja Savonlinnassa Kullervon joukkue yöpyi, ja matkusti aamulla takaisin. Savonlinnaankin mentiin yleensä junalla, kerran myös laivalla.

Toivo Laivo on kertonut sodanjälkeisten kesien jalkapallopelien ongelmia:

”Senaikaiset pelaajat eivät saaneet seuralta rahallista tukea. Pelivarusteet oli hankittava omin varoin. Ensimmäiset ottelut pelasimme konnunsuolaisilta säilyneillä sinisillä paidoilla, joita ei kuitenkaan ihan kaikille riittänyt. Ensimmäiset uudet pelipaidat saatiin siten, että jokainen pelaaja luovutti vaatepisteitään (vaatekortit säännöstelyn aikana) luopuen ehkä hyvinkin tärkeästä jostain muusta vaatekappaleesta.

Saimme ostaa miesten valkeita aluspaitoja, jotka naistoimikunta Hilikka Sairasen (Martikka) johdolla värjäsi oranssin värisiksi. Housut olivat lopulta valkeat. Nuo paidat olivat muutaman pyykin jälkeen yhtä pitkiä kuin leveitä. Parin vuoden jälkeen tuli urheiluliikkeeseen USA:n armeijan ylijäämävaraston vihreänruskeita erittäin vahvoja ihopaitoja. Niitä sai Pertti Vuori suhteilla ostettua koko joukkueelle. Anna-Maija Hyvättinen (Poutiainen) ompeli niihin numerot selkään ja JoKu-kirjaimet rintaan.”

Toivo Laivo (1915–2004) opetti Keskuskansakoulussa 1939–1977 ja osallistui aktiivisesti Joutsenon kunnalliselämään. Hän oli kunnanvaltuuston jäsen 1945–1984 ja puheenjohtaja pariin otteeseen, kunnanhallituksen jäsen ja urheilulautakunnan puheenjohtaja. Hän sai pitäjänneuvoksen arvonimen 1975.

TUL:n seurojen tullessa mukaan Palloliiton peleihin 1948 joutui Kullervo pois maakuntasarjasta. Se käväisi siellä 1961, mutta putosi ja nousi uudelleen vasta kesäksi 1972, jolloin sarjan nimi oli 3. divisioona. Sieltä Kullervo nousi 2. divisioonaan 1977 ja lopulta 1. divisioonaan syksyllä 1989. Kullervon edustustason jalkapallo lopetettiin talous- ja pelaajapulaan talvella 2000.

Antti O. Arponen